

АНОТАЦІЯ

***Мельниченко Х. Ю.* Роль Європейського суду з прав людини в системі регіонального міжнародно-правового контролю дотримання прав людини.** – Рукопис.

Досліджено поняття, генезис та місце регіональних систем міжнародно-правового контролю за дотриманням прав людини. Проаналізовано особливості функціонування Європейського суду з прав людини як ключового елементу європейської системи регіонального міжнародно-правового контролю дотримання прав людини. Визначено роль практики Суду у національних правових системах та практиці міжнародних судових установ, а також шляхи удосконалення діяльності Суду.

Ключові слова: Європейський суд з прав людини, міжнародно-правовий контроль за дотриманням прав людини, регіональна система міжнародно-правового контролю за дотриманням прав людини, ЄСПЛ.

АННОТАЦИЯ

***Мельниченко К. Ю.* Роль Европейского суда по правам человека в системе регионального международно-правового контроля соблюдения прав человека** - Рукопись.

Исследовано понятие, генезис и место региональных систем международно-правового контроля за соблюдением прав человека. Проанализированы особенности функционирования Европейского суда по правам человека как ключевого элемента европейской системы регионального международно-правового контроля соблюдения прав человека. Определена роль практики Суда в национальных правовых системах и практике международных судебных учреждений, а также пути совершенствования деятельности Суда.

Ключевые слова: Европейский суд по правам человека, международно-правовой контроль за соблюдением прав человека, региональная система международно-правового контроля за соблюдением прав человека, ЕСПЧ.

SUMMARY

Melnichenko H.Y. The role of the European Court of Human Rights in the system of regional international legal control on respect for human rights - Manuscript.

The concept, genesis and place of regional systems of international legal control over observance of human rights are investigated. The peculiarities of the functioning of the European Court of Human Rights as a key element of the European system of regional international legal control on human rights are analyzed. The role of the Court's practice in national legal systems and the practice of international judicial institutions, as well as ways of improving the Court's activities, are identified.

Keywords: European Court of Human Rights, international legal control over human rights, regional system of international legal control over human rights, ECtHR.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. РЕГІОНАЛЬНИЙ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ КОНТРОЛЬ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК ПРАВОВЕ ЯВИЩЕ.....	13
1.1. Концепція міжнародно-правового контролю дотримання прав людини.....	13
1.2. Еволюція регіонального міжнародно-правового контролю отримання прав людини.....	22
1.3. Місце європейської правозахисної системи серед інших регіональних систем міжнародно-правового контролю дотримання прав людини.....	29
Висновки до розділу 1.....	37
РОЗДІЛ 2. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК МІЖНАРОДНИЙ СУДОВИЙ КОНТРОЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ.....	38
2.1. Правова природа діяльності Європейського Суду з прав людини.....	38
2.2. Юрисдикція Європейського суду з прав людини.....	42
2.3. Процесуальні особливості діяльності Європейського суду з прав людини.....	46
Висновки до розділу 2.....	51
РОЗДІЛ 3. ВНЕСОК РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ У РОЗВИТОК СИСТЕМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО КОНТРОЛЮ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ.....	52
3.1. Рішення Європейського суду з прав людини в системі міжнародно-правового контролю дотримання прав людини: сутність та місце.....	52
3.2. Роль рішень Європейського суду з прав людини в національних правових системах.....	58
3.3. Трансформація Європейського суду з прав людини в сучасних умовах.....	64
Висновки до розділу 3.....	68

ВИСНОВКИ.....	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лукашук И. И. Международное право. Особенная часть: учеб. для студентов юрид. фак. и вузов. Москва, Волтерс Клувер, 2005. 544 с.
2. Brownlie I. Principles of Public International Law, 6th Edition. Oxford: Oxford University Press, 2003. 784 p.
3. Партеха А. А. Специфіка застосування рішень Європейського суду з прав людини у правовій системі України. *Вісник Вищої ради юстиції*. № 1 (13), 2013. С. 117-133
4. Shaw M. International Law. Cambridge: Essex Court Chambers and LLauterpacht Centre for International Law, University of Cambridge, 2017. 1033 p.
5. Doli D. The relationship between international law and national law in the case of Kosovo: A constitutional perspective. *International Journal of Constitutional Law*, 2011. # 9(1). P. 274-296.
6. Section 10: Monitoring and Evaluation. *The OECD DAC Handbook on Security System Reform: Supporting Security and Justice*. OECD Publishing, 2011. 62 p.
7. Валеев Р.М. Контроль в современном международном праве. Монография 2-е изд., перераб. и доп. Казань: Центр инновационных технологий, 2003. 321 с.
8. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду: Міжнародний документ від 26.06.1945. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/995_010 (дата звернення 28.11.2019).
9. Human Rights Bodies. *The Office of the High Commissioner for Human Rights*: веб-сайт. URL: <https://www.ohchr.org/en/hrbodies/Pages/HumanRightsBodies.aspx> (дата звернення 28.11.2019).
10. Чем мы занимаемся. Управление Верховного комиссара ООН по правам человека: веб-сайт. URL:

<https://www.ohchr.org/RUa/AboutUs/Pages/WhatWeDo.aspx> (дата звернення 28.11.2019).

11. Права людини. United Nations Ukraine: веб-сайт. URL: <http://www.un.org.ua/ua/nasha-robota/un-reform> (дата звернення 28.11.2019).

12. Гольтяев А. О. Международный контроль в области прав человека на современном этапе. *Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики*. Тамбов: Грамота, 2011. № 6. Ч. 1. С. 45-50.

13. Антонович М. М. Міжнародна система захисту прав людини: крізь призму України. *Український часопис міжнародного права*. № 3/2004. С. 80-86.

14. Стремоухов А. В. Правовая защита человека: теоретические проблемы : монографія. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский университет МВД России, 2003. 415 с.

15. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Міжнародний документ від 16.12.1966. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/995_043 (дата звернення 28.11.2019).

16. Віденська конвенція про право міжнародних договорів: Міжнародний документ від 23.05.1969. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/995_118 (дата звернення 28.11.2019).

17. A/HRC/40/54/Add.1. Visit to France - Report of the Special Rapporteur on the rights of persons with disabilities, 2019. *The Office of the High Commissioner for Human Rights*: веб-сайт. URL: https://ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?si=A/HRC/40/54/Add.1 (дата звернення 28.11.2019).

18. A/HRC/28/61/Add.1. Report of the Independent Expert on the issue of human rights obligations relating to the enjoyment of a safe, clean, healthy and sustainable environment, John H. Knox - Addendum - Mission to France, 2015. *The Office of the High Commissioner for Human Rights*: веб-сайт. URL: https://ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?si=A/HRC/28/61/Add.1 (дата

звернення 28.11.2019).

19. A/HRC/41/2. Report of the Human Rights Council on its forty-first session. United Nations Human Rights Council : веб-сайт. URL: <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session41/Pages/ListReports.aspx> (дата звернення 28.11.2019).

20. Черниченко С.В. Теория международного права: Современные теоретические проблемы. В 2-х томах. Т. 1. М.: НИМПП, 1999. 336 с.

21. В. І. Збиральна. Методи контролю за дотриманням прав людини. Держава та право, 2017. Вип. 4. С.47-58

22. Сенаторова О. В. Еволюція європейської системи захисту прав людини. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Вип.47, т. 3. С. 170-176 (Серія: право).

23. Крегул Ю. І. Права і свободи людини: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Книга, 2004. 288 с.

24. Генезис прав людини. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини: веб-сайт. URL: <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/secretariat/history/genesis/> (дата звернення 28.11.2019).

25. Ходанич Ю. М. Концепція природного права представників нового часу та Франц фон Цейллер. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2014. Вип. 28(1). С. 56-61 (Серія : Право).

26. Макарчук В. С. Велика хартія вільностей (1215 р.): ідеї, придатні для сучасності. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. Юридичні науки, 2015. № 825. С. 258-261.

27. Серета К. О. Процедура "habeas corpus act": щодо відповідності вітчизняного правового регулювання міжнародним стандартам. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 41(2). С. 177-180 (Серія : Право).

28. Тімашов В. О. Формування та встановлення сучасної концепції прав і свобод людини та громадянина. *Бюлетень Міністерства юстиції*

України. 2014. № 1. С. 121-129

29. Declaration of Independence. Britannica: веб-сайт. URL: <https://www.britannica.com/topic/Declaration-of-Independence> (дата звернення 28.11.2019).

30. Новак-Каляєва Л. М. Парадокси теорії та практики реалізації концепції прав людини: досвід великої французької революції. *Демократичне врядування*. 2012. Вип. 10.

31. Загоруй І. С. Поняття "права людини": теоретико-правові підходи до розуміння прав людини. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2016. Вип. 2. С. 66-82.

32. Заворотченко Т. М. Міжнародні гарантії політичних прав і свобод громадян як можливість існування універсальних міжнародних стандартів прав людини. *Право та державне управління*. 2013. № 4. С. 100-105

33. Барабаш О. О. Четверте покоління прав людини: загальнотеоретична характеристика. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки*. 2016. № 837. С. 213-217

34. The Charter of the Organization of the American States. *United Nations Treaty Collection*: веб-сайт. URL: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%20119/volume-119-I-1609-English.pdf> (дата звернення 28.11.2019).

35. Frost L. E. The Evolution of the Inter-American Court of Human Rights: Reflections of Present and Former Judges. *Human Rights Quarterly*. Vol. 14, No. 2 (May, 1992). P. 171-205.

36. Giupponi B. O. Assessing the evolution of the Inter-American Court of Human Rights in the protection of migrants' rights: past, present and future. *The International Journal of Human Rights*. Volume 21, 2017. Issue 9: Special Issue: Transformative Reparations for Sexual Violence Post-conflict: Prospects and Problems. P. 1477-1503.

37. Lobey S. History, Role, and Activities of the Council of Europe: Facts, Figures and Information Sources: веб-сайт. URL:

https://nyulawglobal.org/globalex/Council_of_Europe.html (дата звернення 28.11.2019).

38. Reforming the European Convention on Human Rights A work in progress. *Council of Europe* веб-сайт. URL: <https://www.echr.coe.int/librarydocs/dg2/isbn/coe-2009-en-9789287166043.pdf> (дата звернення 28.11.2019).

39. Протокол N 11, який передбачає перебудову контрольного механізму, створеного Конвенцією про захист прав і основних свобод людини: Міжнародний документ від 11.05.1994 № 11: веб-сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994_536 (дата звернення 28.11.2019).

40. Антонович М. М. Права людини за конституційним та міжнародним правом: порівняльний аспект. *Наукові записки НаУКМА*. 2000. Т. 18: Правничі науки. С. 16-21.

41. Овсюк О. М. Рада ООН з прав людини. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 2. С. 339-344.

42. Мовчан А.П. Права человека и международные отношения . М.: Наука, 1982. 145 с.

43. Юридичний захист прав людини. *Рада Європи*: веб-сайт. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/legal-protection-of-human-rights> (дата звернення 28.11.2019).

44. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник. Київ: ФОП Голембовська О.О. 168 с.

45. Websites Regional Human Rights Mechanisms and Arrangements. *United Nations High Commissioner for Human Rights*: веб-сайт. URL: https://www.google.com/search?q=un+human+rights+commissioner&rlz=1C1GGRV_ukUA753UA753&oq=un+human+rights+commissioner&aqs=chrome..69i57j0l3j69i60l2.10530j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8 (дата звернення 28.11.2019).

46. The American Declaration of the Rights and Duties of Man. *Organization of American States*: веб-сайт. URL:

https://www.oas.org/dil/access_to_information_human_right_American_Declaration_of_the_Rights_and_Duties_of_Man.pdf (дата звернення 28.11.2019).

47. The American Convention on Human Rights. *United Nations Treaty Collection*: веб-сайт. URL: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%201144/volume-1144-I-17955-English.pdf> (дата звернення 28.11.2019).

48. Antkowiak T. M. Introduction to the American Convention on Human Rights: Essential Rights. *The American Convention on Human Rights: Essential Rights (Oxford Univ. Press)*, 2017. Seattle University School of Law Research Paper No. 17-09. 39 p.

49. Cerna C. M. Reflections on the normative status of the American Declaration of the Rights and Duties of Man. URL: <http://www.corteidh.or.cr/tablas/r31598.pdf> (дата звернення 28.11.2019).

50. Knox J. H. Horizontal Human Rights Law. *The American Journal of International Law*. Vol. 102, No. 1 (Jan., 2008). P. 1-47.

51. Rivera Juaristi F. J. U.S. Exceptionalism and the Strengthening Process of the Inter-American Human Rights System. *Human Rights Brief*. No. 2 (2013). P. 19-25.

52. The African Charter on Human and Peoples' Rights. *African Union*: веб-сайт. URL: <https://au.int/en/treaties/african-charter-human-and-peoples-rights> (дата звернення 28.11.2019).

53. Feice W. F. The Case for Collective Human Rights: The Reality of Group Suffering. *Ethics & International Affairs*. Volume 10, 1996. P. 47-61.

54. The Asian Human Rights Charter. *Refworld*: веб-сайт. URL: <https://www.refworld.org/pdfid/452678304.pdf> (дата звернення 28.11.2019).

55. ASEAN Human Rights Declaration. *Association of Southeast Asian Nations*: веб-сайт. URL: <https://asean.org/asean-human-rights-declaration/> (дата звернення 28.11.2019).

56. Bui H. The ASEAN Human Rights System: A Critical Analysis. *Asian Journal of Comparative Law*. Vol. 11, Issue 1. 2016. P. 111-140.

57. Касьянов Р. А. Торкунова Е. А. Обеспечение прав человека на постсоветском пространстве. *Мироваая политика*. С. 56-62.
58. The Universal Islamic Declaration of Human Rights: веб-сайт. URL: <https://www.al-islam.org/human-rights-ayatullah-muhammad-ali-tashkiri/text-islamic-declaration-human-rights> (дата звернення 28.11.2019).
59. The Cairo Declaration on Human Rights in Islam: веб-сайт. URL: <http://www.icla.up.ac.za/images/un/use-of-force/intergovernmental-organisations/oic/THE%20CAIRO%20DECLARATION%20ON%20HUMAN%20RIGHTS%20IN%20ISLAM.pdf> (дата звернення 28.11.2019).
60. Covenant on the Rights of the Child in Islam. *Refworld*: веб-сайт. URL: <https://www.refworld.org/docid/44eaf0e4a.html> (дата звернення 28.11.2019).
61. The Arab Charter on Human Rights. *Refworld*: веб-сайт. URL: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b38540.html> (дата звернення 28.11.2019).
62. Протокол N 6 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який стосується скасування смертної кари: Міжнародний документ від 28.04.1983 № 6: веб-сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994_802 (дата звернення 28.11.2019).
63. Правовой анализ системных проблем в области защиты прав лиц, подвергающихся уголовному (административному) преследованию в Республике Беларусь. *Human Rights House Network*. URL: <https://humanrightshouse.org/noop-media/documents/19933.pdf>.
64. Европейский суд по правам человека рассмотрел 28 жалоб белорусов на третьи страны. *Eurobelarus*. URL: <https://eurobelarus.info/news/society/2012/08/31/28zhalob.html>.
65. Европейские стандарты в области прав человека: теория и практика функционирования Европейской Конвенции о защите прав человека и основных свобод. Библиотека по правам человека. URL: <http://hrlibrary.umn.edu/russian/hrtsbook/Reurostandards-chapter2.4.html>.
66. Oppenheimer A. G. *International Law Reports: Consolidated Table of*

Cases. Cambridge University Press, 2004. 600 P.

67. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Міжнародний документ від 04.11.1950. *Офіційний веб-сайт Верховної ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

68. Статут Ради Європи: Міжнародний документ від 05.05.1949 *Офіційний веб-сайт Верховної ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/main/994_001.

69. The Ministers' Deputies: Permanent Representatives of the member States of the Council of Europe. *Офіційний веб-сайт Ради Європи*. URL: <https://www.coe.int/en/web/cm/ministers-deputies>.

70. Permanent Representatives of the member States of the Council of Europe. *Офіційний веб-сайт Ради Європи*. URL: <https://www.coe.int/en/web/cm/ministers-deputies>.

71. Booth C. QC. Proportionality and the Human Rights Act: a year in reflection. *Amicus Curiae*. Issue 38, 2001.P.17-32.

72. Hungary's slow descent into xenophobia, racism and human rights abuses. *InfoMigrants*. URL: <https://www.infomigrants.net/en/post/20220/hungary-s-slow-descent-into-xenophobia-racism-and-human-rights-abuses>.

73. Синихин А. Э., Степенко В. Е., Чернова О. А. Проблемы осуществления международной юрисдикции и реализации международно-правовой ответственности. *Сборник научных трудов SWorld*. 2012. № 2. С. 1-39

74. Каюмова А. Р. Международная юрисдикция и наднациональность: вопросы соотношения. *Юридические записки*. 2014. № 1. С. 119-136.

75. Совет Европы и проблемы защиты прав и свобод человека в России (к 60-летию организации). *Политическая экспертиза: ПОЛИТЭКС*. 2009. Т.5. № 3.

76. Часто задаваемые вопросы относительно экономических, социальных и культурных прав. URL:

http://www.ohchr.org/Documents/Publications/fs33_ru.pdf (дата звернення : 28.11.2019).

77. Европейский Суд по правам человека: 50 вопросов о работе ЕСПЧ. *Европейский Суд по правам человека*. URL : https://www.echr.coe.int/Documents/50Questions_RUS.pdf (дата звернення : 28.11.2019).

78. Case of Al-Skeini and others v. The United Kingdom (Application no. 55721/07). Judgment dated 07.07.2011. *Hudoc*: веб-сайт. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-105606>.

79. Case of Ilaşcu and others v. Moldova and Russia (Application no. 48787/99). Judgment dated 08.07.2004. *Hudoc*: веб-сайт. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-61886/>

80. Case of Scozzari and Giunta v. Italy (Applications nos. 39221/98 and 41963/98). Judgment dated 13.07.2000. *Hudoc*: веб-сайт. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-58752%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-58752%22]})

81. Case of Zehentner v. Austria (Application no. 20082/02). Judgment dated 16.07.2009. *Hudoc*: веб-сайт. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-93594>.

82. Case of A. v. the United Kingdom (Application no. 100/1997/884/1096). Judgment dated 23.09.1998. *Hudoc*: веб-сайт. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58232>.

83. Aizpurua Ortiz and Others v. Spain (Application no. 42430/05). Chamber Judgment dated 02.02.2010. *Hudoc*: веб-сайт. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-3014180-3325912>.

84. Практическое руководство по критериям приемлемости. Совет Европы. Европейский суд по правам человека, 2014. 119 С.

85. Case of Demirbaş and Others v. Turkey (Application nos. 29381/09 and 32684/09). Judgment dated 07.11.2013. *Hudoc*: веб-сайт. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-128294>.

86. Rules of Court. European Court of Human Rights веб-сайт. URL:

<https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=basictexts/rules&c=>.

87. Протокол N 13 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який стосується скасування смертної кари за всіх обставин: Міжнародний документ від 03.05.2002 № 13. *Офіційний веб-сайт Верховної ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994_180.

88. Анищик О. Процедура рассмотрения жалоб ЕСПЧ. *EuroCounts*. URL: <http://europeancourt.ru/procedura-rassmotreniya-zhalob-v-evropejskom-sude/>.

89. Ahmadou Sadio Diallo (Republic of Guinea v. Democratic Republic of the Congo): International Court of Justice Judgment of 30 November 2010. *International Court of Justice*. URL: <https://www.icj-cij.org/files/case-related/103/103-20101130-JUD-01-00-EN.pdf>.

90. Application of the International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism and of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination: Memorial of Ukraine, 12.06.2018. *International Court of Justice*: веб-сайт. URL: <https://www.icj-cij.org/en/case/166/written-proceedings>

91. of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (Georgia v. Russian Federation): Memorial of Ukraine, 02.09.2009. *International Court of Justice*. URL: <https://www.icj-cij.org/files/case-related/140/16097.pdf>.

92. Krommendijk Jasper. The use of ECTHR Case law by the CJEU after Lisbon: The view of the Luxembourg insiders. *Maastricht Working Papers Faculty of Law*. P. 12-48.

93. Judgment of the Court (Grand Chamber) of 9 November 2010. Volker und Markus Schecke GbR (C-92/09) and Hartmut Eifert (C-93/09) v Land Hessen. *CURIA*: веб-сайт. URL: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-92/09&language=en>

94. Judgment of the Court (Third Chamber) of 5 October 2010. J. McB. v L. E. *CURIA*: веб-сайт. URL:

<http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-400/10>.

95. Judgment of the Court (Second Chamber) of 22 December 2010. DEB Deutsche Energiehandels- und Beratungsgesellschaft mbH v Bundesrepublik Deutschland. *CURIA*: веб-сайт. URL: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-279/09>.

96. Joined Cases C-402/05 P and C-415/05 P. Yassin Abdullah Kadi and Al Barakaat International Foundation v Council of the European Union and Commission of the European Communities. CJEU. *CURIA*: веб-сайт. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:62005CJ0402&from=EN>.

97. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Міжнародний документ від 16.12.1966. *Офіційний веб-сайт Верховної ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/main/995_043.

98. Buysse A. C. Tacit Citing. The Scarcity of Judicial Dialogue between the Global and the Regional Human Rights Mechanisms in Freedom of Expression Cases. *The United Nations and Freedom of Expression and Information: Critical Perspectives*, 2013. С. 443 – 462.

99. Иванова К. А., Степанов А.А. Ограничения свободы слова во Франции в эпоху цифровых технологий . *Law Enforcement Review*. Тюмень, 2019. (3).С. 15–23

100. Decision as to the admissibility of Application no. 35222/04 by Pavel Ivanov against Russia, 20.02.2007. *Офіційний веб-сайт Верховної ради України*. URL: Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

101. Decision as to the Admissibility of Application no. 42264/98 by W.P. and Others against Poland, 13.08.1996. *Hudoc*: веб-сайт. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-66711>.

102. UN Human Rights Committee (HRC), *Robert Faurisson v. France*, 8 November 1996, No. 550/1993. *HRLibrary*: веб-сайт. URL: <http://hrlibrary.umn.edu/undocs/html/VWS55058.htm>.

103. HRC, General Comment 34, 'Article 19: Freedoms of Opinion and Expression', 21 July 2011, UN Doc, CCPR/C/GC/34. 93 p.

104. Addressing Hate Speech in the Media Conference taking place in Zagreb: Press Review Zagreb 2018 Regional Conference. Council of Europe: веб-сайт. URL: <https://www.euneighbours.eu/sites/default/files/publications/2018-05/MedMedia%20Hate%20speech%20report.pdf>.

105. Keller H., Sweet A. S. A Europe of Rights: The Impact of the ECHR on National Legal Systems. OUP Oxford, 2008. 896 p.

106. UN Human Rights Committee (HRC), *Malcolm Ross v. Canada*, CCPR/C/70/D/736/1997, 26 October 2000. *Refworld*: веб-сайт. URL: <https://www.refworld.org/cases,HRC,3f588efc0.html>.

107. Case of De Haes and Gijssels v. Belgium (Application no. 19983/92). Judgment dated 24.02.1997. *Hudoc*: веб-сайт. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58015>.

108. UN Human Rights Committee (HRC). *Mr. Jacobus Gerardus Strik v. The Netherlands*, Communication No. 1001/2001, U.N. Doc. CCPR/C/76/D/1001/2001 (29 June 1999). *HRLibrary*: веб-сайт. URL: <http://hrlibrary.umn.edu/undocs/html/VWS55058.htm>.

109. Analysis of statistics 2018: European court of Human Rights. January 2019. Council of Europe: веб-сайт. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Stats_analysis_2018_ENG.pdf.

110. Постановление Конституционного Суда РФ от 14 июля 2015 г. N 21-П "По делу о проверке конституционности положений статьи 1 Федерального закона "О ратификации Конвенции о защите прав человека и основных свобод и Протоколов к ней", пунктов 1 и 2 статьи 32 Федерального закона "О международных договорах Российской Федерации", частей первой и четвертой статьи 11, пункта 4 части четвертой статьи 392 Гражданского процессуального кодекса Российской Федерации, частей 1 и 4 статьи 13, пункта 4 части 3 статьи 311 Арбитражного процессуального кодекса Российской Федерации, частей 1 и 4 статьи 15, пункта 4 части 1 статьи 350

Кодекса административного судопроизводства Российской Федерации и пункта 2 части четвертой статьи 413 Уголовно-процессуального кодекса Российской Федерации в связи с запросом группы депутатов Государственной Думы». *Офіційний веб-сайт Інформаційно-правової бази «Гарант»*: веб-сайт. URL: <http://base.garant.ru/71133584/>.

111. О внесении изменений в Федеральный конституционный закон "О Конституционном Суде Российской Федерации": Федеральный закон Российской Федерации. *Офіційний веб-сайт законодательства Российской Федерации*: веб-сайт. URL: <http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody=&firstDoc=1&lastDoc=1&nd=102352895>.

112. Валерий Зорькин признал приоритет Конституции над международным правом/ *ВЕДОМОСТИ*: веб-сайт. URL: <https://www.vedomosti.ru/politics/articles/2015/05/28/594165-valerii-zorkin-priznal-prioritet-konstitutsii>.

113. Конституция Российской Федерации. *Конституция Российской Федерации*: веб-сайт. URL: <http://www.constitution.ru/>.

114. Question for written answer E-002208-17 to the Commission (Rule 130) Csaba Molnár. *European Parliament*: веб-сайт. URL: http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-8-2017-002208_EN.html?redirect.

115. Hungary will remain part of the European Union, PM Orban says. *Reuters*: веб-сайт. URL: <https://www.reuters.com/article/us-hungary-orban/hungary-will-remain-part-of-the-european-union-pm-orban-says-idUSKBN1WE0GT>.

116. UK must leave European convention on human rights, says Theresa May. *The Guardian*: веб-сайт. URL: <https://www.theguardian.com/politics/2016/apr/25/uk-must-leave-european-convention-on-human-rights-theresa-may-eu-referendum>.

117. UK Human Rights Act is at risk of repeal – here’s why it should be protected. *The Conversation*: веб-сайт. URL: <http://theconversation.com/uk->

human-rights-act-is-at-risk-of-repeal-heres-why-it-should-be-protected-111368.

118. UK must leave European convention on human rights, says Theresa May. *The Guardian*: веб-сайт. URL: <https://www.theguardian.com/politics/2016/apr/25/uk-must-leave-european-convention-on-human-rights-theresa-may-eu-referendum>.

119. Self-determination Initiative. *The Guardian*: веб-сайт. URL: <https://www.admin.ch/gov/en/start/documentation/votes/20181125/self-determination-initiative.html>

120. Switzerland voters reject Swiss law supremacy referendum. *Jurist. Legal News & Research*: веб-сайт. URL: <https://www.jurist.org/news/2018/11/switzerland-voters-reject-swiss-law-supremacy-referendum/>.

121. Malone D. M. Unilateralism and U.S. Foreign Policy: International Perspectives. Lynne Rienner Publisher, 2003. P. 1-19

122. У Раді Європи на контролі 566 рішень ЄСПЛ щодо України. *Укрінформ*.: веб-сайт. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2803233-u-radi-evropi-na-kontroli-566-risen-espl-sodo-ukraini.html>.

123. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV. *Верхова Рада України*: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.

124. Аналітичний звіт за результатами моніторингу судових рішень щодо застосування в Україні положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини. Organization for Security and Co-operation in Europe: веб-сайт. URL: <https://www.osce.org/uk/project-coordinator-in-ukraine/390506?download=true>.

125. Постанова Окружного адміністративного суду міста Києва у складі колегії суддів від 23 квітня 2012 року у справі № 2а-1149/12/2670. Єдиний державний реєстр судових рішень: веб-сайт. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/24060391>

126. Про виконання рішень та застосування практики Європейського

суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV. *Верхова Рада України*: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.

127. Pending applications allocated to a judicial formation 2018. *European Court of Human Rights*: веб-сайт. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Stats_pending_2019_BIL.pdf.

128. Speech by Mr Guido Raimondi, President of the European Court of Human Rights. Continued Reform of the European Court of Human Rights Convention System – Better balance, improved Protection *European Court of Human Rights*: веб-сайт. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Speech_20180412_Raimondi_Copenhagen_ENG.pdf

129. Протокол N 14 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який змінює контрольну систему Конвенції: Міжнародний документ від 13.05.2004 № 14. *Верхова Рада України*: веб-сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/main/994_527.

130. Efficiency of the European Court of Human Rights : Publication of the report of the Group of Wise Persons. *Council of Europe*: веб-сайт. URL: <https://rm.coe.int/168071f6cd>.

131. Egli P. Another Step in the Reform of the European Court of Human Rights: The Report of the Group of Wise Persons. *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*, 2008. P. 107-184.

132. Opinion of the Court on the Wise Persons' Report. *European Court of Human Rights*: веб-сайт. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/2007_Wise_Person_Opinion_ENG.pdf.

133. Keller H. Debating the Future of the European Court of Human Rights after the Interlaken Conference: Two Innovative Proposals. *The European Journal of International Law*, 2011. Vol. 21 no. 4. P. 1025–1048

134. Протокол № 16 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: Міжнародний документ від 02.10.2013. *Верхова Рада України*: веб-сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/main/994_002-13.